

БАТЬКІВЩИНА ЗЕМЛЯ: ЗВЕРНЕННЯ АВСТРІЙСЬКОГО ДОСЛІДНИЦЬКОГО ЦЕНТРУ МИРУ ТА РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ

ПЛАНЕТАРНЕ МИСЛЕННЯ ТА ПОЧУТТЯ, ПЛАНУВАННЯ ТА ДІЯ

У XXI столітті ми стикаємось із безпрецедентною небезпекою, яка загрожує поставити під сумнів саме існування людства як такого. Всесвітня пандемія Covid-19, яка спричинила «першу економічну кризу антропоцену» (Адам Туз), є ще одним елементом багатомірної кризи. Різкі зміни клімату внаслідок антропогенних факторів, вимирання видів, спричинені нашою економічною системою та нашим способом життя, загроза самознищення внаслідок ядерного удару та націоналістично вмотивовані війни роблять очевидною серйозність даної ситуації. Проте, у світі давно вже з'явилися сили, що протистоять цьому, – в науці, культурі, політиці та громадянському суспільстві, – які своїми засобами не лише вказують на небезпеки, але й шукають шляхи виходу та перевіряють альтернативи. Це є викликом, і розмір цих сил також може допомогти появі та зростанню соціальних акторів.

Відповідно до духу такої роботи над альтернативами Австрійський дослідницький центр миру та розв'язання конфліктів (ASPR) організовує кампанію «Батьківщина Земля / Terre Patrie». Назва ця інспірована однойменною книгою великого французького мислителя Едгара Морена, який у 2021 році святкуватиме своє 100-річчя і якому ми завдячені багатьма з наведених ідей. Перш за все це:

- прийняття складності дійсності, яка має бути досягнена складнішим мисленням;
- готовність взаємодіяти з іншими водночас як у діалозі, так і у критиці;
- наполягання на новому гуманізмі, який прагне позбутися своїх антропоцентричних забобонів.

Разом заради «Великої трансформації»

Кампанія має за мету поєднати науковців та активістів, які працюють над різними проблемами нинішньої багатомірної кризи, аби консолідувати зусилля та підвищити обізнаність громадськості щодо того, що ми, людство, хоч і стикаємось із безпрецедентними проблемами, але існує також і можливість усунути катастрофи, які насуваються, та досягти нової якості людського життя шляхом розсудливих і рішучих дій. Дана кампанія хоче сприяти зміцненню планетарної свідомості та виступає із солідарністю та намаганням об'єднатись із безліччю інших ініціатив у всьому світі, які працюють над досягненням подібних цілей.

«Батьківщина Земля / Terre Patrie» означає:

- Подобається нам це, чи ні, але людство у своєму загрозливому стані сьогодні в цілому становить собою «земну спільноту єдиної долі».
- Ми маємо замінити свій теперішній спосіб життя та виробництва системою, яка більше не буде боротися з усією екосистемою планети, але скоріше буде вписуватися в неї осмисленим чином. Ми повинні підтримувати біосферу у функціональному стані, щоби захистити своє власне життя.
- Для цього нам потрібний новий тип політичної організації світового суспільства, який, незалежно від своєї природи, був би заснований на демократії, соціальній справедливості та мирі.
- Все це може бути досягнуте лише в агоністичному та ненасильницькому протистоянні з тими силами, які хочуть зберегти статус-кво будь-якою ціною.

Якщо говорити патетично, перед нами на горизонті постає не що інше, як новий якісний стрибок у людському розвитку:

«Вже не час просто визнавати екологічні катастрофи. І не час потурати думці, що один лише розвиток технологій здатний виправити ситуацію, не кажучи вже про виправлення основних помилкових напрямів розвитку, які загрожують серйозно знищити планету та біосферу. Рятівний стрибок у розвитку може бути досягнутий через значне зрушення у наших відносинах з людством, іншими живими істотами та природою. Потрібне екологічне усвідомлення солідарності, яке замінює культуру конкуренції та агресії, що на даний час домінує у глобальних відносинах» (Морен 1989).

Це потребує розумового підходу з трьох кроків: знання, бачення, дія.

Визнання кризи

Ми повинні мати мужність повністю усвідомити кризу «Системи Земля», прийняти масштаби загроз і визнати гостроту наявних проблем.

Нам потрібні інтелектуальні здібності та психологічна сила, щоби прийняти складність ситуації та впоратися з нею.

Ми маємо подолати будь-яке вузьке місцеве патріотичне, націоналістичне, расистське, сексистське мислення та знайти шлях до мислення планетарного, оскільки лише це відповідає нашому сьогоденному світові. Ми повинні поширити ту емоційну прихильність, яку ми відчуваємо щодо нашого регіону чи країни, на всю планету Земля як на нашу домівку – Terre Patrie.

Сила бачення

Усвідомлюючи нашу ситуацію, щоби при цьому не здатися, ми можемо покластись на людську уяву, творчу силу та діловитість. З прийняття того факту, що врятувати нас не може жодна вища істота, як і віра у локомотив прогресу чи будь-яку спасительну ідеологію, можуть постати готовність і мужність нарешті взяти пригоду нашого життя як людських істот у свої власні руки.

Динаміка нашого часу вчить нас, що втілення людства не має бути завершеним. Поки що ми використовуємо лише незначну частину нашого мозкового потенціалу; ми маємо знання та стратегії, щоби змінити наші стосунки з природою, маємо всі необхідні знання, щоби зробити соціальні відносини мирними та дружними та трансформувати конфлікти без насильства. Ми маємо технічні засоби для створення стійкого, процвітаючого, змістовного життя для всіх людей на нашій планеті замість того, щоби руйнувати основи нашого життя, і для того, щоби впоратися з великими викликами, з якими ми стикаємось як «людство, об'єднане у конфлікті».

Способи дії

Сотні мільйонів людей у всьому світі жадають життя, відмінного від існування, заснованого на експлуатації природи та інших людей, жорстокій конкуренції та безглуздому накопиченні багатства, з одного боку, і ганебній бідності та гірких стражданнях, з іншого. Багато мільйонів шукають альтернативи у своїй галузі та наявними в них засобами й упроваджують їх у життя, наскільки це можливо. Сотні тисяч формулюють ідеї «Великої трансформації», щоби подолати цей «залізний вік» людської історії, намагаючись тим самим забезпечити, щоб людський рід не загинув передчасно, а натомість створити стрибок у розвитку, який можливий, але аж ніяк не є самоочевидним, і який можна було б назвати «цивілізованістю цивілізації».

Екзистенційна боротьба за майбутнє нашої «батьківщини землі», яка ведеться сьогодні, повинна отримати спільний напрямок, зберігаючи при цьому їх множинність і різноманітність, надати їм силу та впевненість у собі. Потрібні нові соціальні винаходи для того, щоби створити демократичні механізми контролю від місцевого до глобального рівня, які протистоятимуть загрозі зміни клімату, вимирання видів та знищення необхідного різноманіття життя, а також і небезпеці самознищення через ядерну зброю, голод та війни. Необхідно подолати капіталізм, створити нову культуру миру та відповідні політичні структури, щоб уможливити змістовне, стійке та безпечне життя.

З цією метою ми – Австрійський дослідницький центр миру та розв'язання конфліктів (ASPR) як опорна організація даної кампанії – хотіли би зв'язатися з однодумцями, партнерськими організаціями та мережами з усього світу та спільно працювати над просуванням усвідомлення захисту «батьківщини землі», планетарного мислення та глобальної солідарності.

Ця кампанія, яка розпочнеться восени 2020 року, складатиметься із наступних елементів в Австрії:

- Маніфест, в якому думки цього звернення пояснюються більш докладно, як міжнародна пропозиція для обговорення;
- звернення за підтримкою від Едгара Морена;
- популярна кампанія з підвищення обізнаності як інструмент широкомасштабного впливу:
  - веб-сайт як демократична платформа з думками, критикою, пропозиціями щодо дій, до якого може долучатися кожен бажаючий;
  - обкладинка на паспорт для «громадян батьківщини землі» – як символ «планетарного громадянства»;
  - туристична гра – геокешинг, яка надихає засвідчувати красу нашої батьківщини землі;
- конференція якомога більшої кількості неурядових організацій та осіб в Австрії, які працюють над подібними цілями, щоб дослідити можливості вільної та солідарної співпраці;
- відповідні навчальні матеріали, онлайн-курси, майстер-класи та навчальні дні;
- міжнародна конференція у формі «Літньої академії ASPR – 2021».

Цитована література

Morin, Edgar : Pour une nouvelle conscience planétaire. Le Monde Diplomatique, Octobre 1989, p. 1, 18, 19. <https://www.monde-diplomatique.fr/1989/10/MORIN/42105>

Morin, Edgar / Anne Brigitte Kern: Heimatland Erde. Versuch einer planetarischen Politik. Wien: Promedia 1999.

Наші контакти

Австрійський дослідницький центр миру та розв'язання конфліктів (ASPR) aspr@aspr.ac.at
www.aspr.ac.at www.homelandearth.com